

Horváth Hilda

EMLÉKEZÉS EGYIK LEGNAGYOBB MŰGYŰJTŐNKRE, GRÓF PÁLFFY JÁNOSRA

n. n.: Pálffy János gróf centenáriuma.
In: *Műgyűjtő* III. évf., 1929, 233. o.

1

Pálffy Jánost születése centenáriumán, 1929-ben a „leggazdagabb fantáziájú magyar gyűjtő”-ként emlegették¹. Közeledve a bicentenáriumhoz, érdemes megidézünk őt, úgy is, mint a Szépművészeti Múzeum nagy adományozóját, illetve mint a historizáló gyűjtés egyik legjelentősebb európai képviselőjét. A ma Szlovákiához tartozó Bajmócon még ma is kaphatunk némi ízelítőt abból, amit valaha létrehozott. És a sírja is megvan még.

Az évforduló kapcsán a bajmóci vármúzeumban 2019. szeptember 25-én *Familia Pálffy* címmel konferenciát szerveztek Mgr. Katarína Malečková vezetésével.

2

190 esztendeje, 1829-ben született gr. Pálffy János (1829–1908)², a hazai műgyűjtés-történet egyik legnagyobb alakja³. A magyar főúr legszebb típusa testesült meg benne: személyében egyszerre volt európai és magyar, ízlésében pedig világpolgár. Mégis rajta teljesült be az a balsejtelem, amit rokonszemű és ízlésű gyűjtőtársa, Ferdinand de Rothschild a saját kollekcijával kapcsolatban fogalmazott meg: „*Jövő nemzedék arathatja le annak a munkának a gyümölcsét, amit én szerelemből végeztem, bár attól tartok Waddesdon is arra a sorsra jut mint legtöbb társa, melyek utód híján az enyészet porába hullottak.*”⁴ Ha Pálffy gyűjteménye fennmarad, ma talán a káprázatos Waddesdon Manor⁵ műkincsei vagy akár Sir Richard Wallace nagyhírű londoni kollekcija⁶ mellett említhetnénk.

A megemlékezés Horváth Hilda *Gróf Pálffy János műgyűjteménye* (Művészettörténeti füzetek 29. Budapest, 2007) című könyve alapján készült, kiegészítve újabb kutatási eredményekkel.

4

Red Book, 1897. Részlet Ferdinand de Rothschild előszavából, dr. Barkóczy István fordításában, akinek ezúttal mondok hálás köszönetet a fordításért és értékes tanácsaiért.

5

Francia neoreneszánsz kastély Angliában, 1874–1889

6

A Hertford márkik (Seymour család) 1900-ban megnyílt palotája.

A történelem kegyetlen fordulatai miatt azonban gróf Pálffy János személye alig ismert, holott olyan család tagjáról van szó, amely évszázadokon át játszott kiemelkedő szerepet a magyar történelemben. Ehhez ő saját teljesítményként annyit tett hozzá, hogy valódi connaisseurként működve hatalmas és változatos gyűjteményt hozott létre. Noha ennek nagyobb része elenyészett, a budapesti Szépművészeti Múzeum Régi Képtárát mégis sikerült – végrendelkezésének köszönhetően – kulcsfontosságú festményekkel gyarapítania, a további rész szétszóródott, de néhány megmaradt darab a Felvidék és a nagyvilág jeles múzeumait ékesíti.

A Habsburgok iránti lojalitásáról ismert Pálffy család a 16. század végén alapozta meg hatalmát. Az első nagy birtokszerző, a bárói, majd grófi rangot kiérdemelt törökverő győri hős, Pálffy Miklós (1552–1600) felesége, Fugger Mária révén szerezte meg Vöröskői uradalmát, majd Pál nádor (1649–54) folytatta a gyarapítást. A Pálffyak idősebb és ifjabb ágának ősapja ugyanis két nádor: V. Miklóstól (1657–1732) származott a több ágra szakadt idősebb⁷, míg V. Jánostól (1664–1751) az ifjabb, királyfai/királyfalvi ág. Utóbbinak volt utolsó sarja Pálffy János, a műgyűjtő, Ferenc Alajos (1780–1852) és gr. Erdődy Natália (1804–1845) gyermeke.

János Pozsonyban végzett jogi akadémiát. Folyékonyan beszélt több idegen nyelven, és fiatal korától kezdve sokat utazott: Londontól Rómáig, Párizstól Bécsig – az utóbbi két helyen palotát is fenntartott. 1853-ban, nagykorúvá váláskor vette át apai örökségét: főként adósságot és rendezetlen gazdaságot, de birtokait hihetetlen precizitással, észszerűsítéssel és jó gazdasági érzékkel tette rendbe, uradalmaiban elsősorban az erdőkitermelést, a faipart virágoztatva fel. 110 000 holdja három vármegyében (Bars, Nyitra, Pozsony) feküdt. Gazdálkodásának, valamint a bécsi és pesti belvárosi bérházakból befolyt jövedelemnek köszönhetően kora egyik leggazdagabb főura és a közben Budapestté egyesült főváros egyik legnagyobb adófizetője lett.

1871 és 1874 között Pozsony vármegye főispánja volt. Illetményét – minthogy szerinte egy főrend hazafiságból szolgál – jótékonyosságra fordította. Számos alapítványt tett, nemcsak a szegények megsegítésére, hanem a középosztály támogatására is. Mint a főrendház örökös jogú tagja, 1884-ben cs. (császári) és kir. (királyi) valóságos belső titkos tanácsos és kamarás lett, 1896-ban pedig megkapta az első osztályú vas korona-rendet. Művészeti érdeklődésének megfelelően részt vett a Műemlékek Országos Bizottságának munkájában is. János gróf különönc, zárkózott életet élt. A szájhagyomány szerint szerelmi bánata elől menekült a régiségek világába, de a műgyűjtéshez a több száz éves családi hagyomány is indítást adhatott, és mert világlátott, széles látókörű ember volt, a hazai és a külföldi gyűjtemények példái is ösztönözhatték. A Pálffyak hajdani műkincsei közé tartozott többek között a kiemelkedő jelentőségű Pálffy-serleg, melyet 1598-ban Győr várának visszafoglalásáért ajándékoztak az alsó-ausztriai rendek Pálffy Miklósnak, és amely ma a Magyar Nemzeti Múzeumban látható. 18. századi lajstromok, útleírások bizonyítják, hogy a Pálffyak kastélyaiban, váraiban kitűnő műtárgyak voltak: elsősorban Vöröskőn⁸ és Királyfán⁹.

Pontosan nem tudható, hogy elődei mennyi műtárgyat hagytak Jánosra – fegyvereket biztosan –, ismereteink szerint azonban kollekciónak döntő részét ő maga vásárolta; ebben saját ízlésére, intuíciójára támaszkodott, és tudomásunk szerint alig, illetve csak esetenként vett igénybe szakértő segítséget. Gyűjtői tevékenysége az 1850–60-as években ívelt fel, majd az 1870–80-as esztendőkhöz teljesedett ki;

7

A detrekői (malackai) hercegi, a borostyánkői (stomfai) és a vöröskői grófi ág.

8

Červený Kamen, Szlovákia

9

Kráľ'ová pri Senci, Szlovákia

A bajmóci várkastély, archiv fotó

© Iparművészeti Múzeum Adattár

Borsos József: Gróf Pálffy János portréja, 1854, olaj, vászon

© Römer Flóris Múzeum, Győr

A királyfai kastély látképe, archív fotó
© Iparművészeti Múzeum Adattár

Hálószoba Boulle-órával a királyfai kastélyban, archív fotó
© Iparművészeti Múzeum Adattár

Illetményét – minthogy szerinte egy főrend hazafiságból szolgál – jótékonyásra fordította.

a gyarapításhoz egész Európát bejárta, kapcsolatot tartott fenn kora meghatározó műkereskedőivel, gyakran jelent meg külföldi aukciókon. Szemléletét, ízlését meghatározta korának historizmusa, valamint a régmúlt, elsősorban az ébredező nemzetek dicső történelmi múltjának felidézése. Épp emiatt, a múltba tekintő beállítottság miatt a modern irányzatok hidegen hagyták, és mert tudatában volt annak, hogy személyével kihal a királyfa(lv)i ág, inkább arra törekedett, hogy a Pálffyak hajdani dicsőségét, fényes történelmi múltját mutassa be műtárgyakkal, művelődéstörténeti emlékekkel, s ezáltal őrizze meg emléküket. Ez arra is alkalmat adott, hogy megidézze a feudalizmus letűnt korszakát, az egykori főúri életmódot. A 19. század második felétől a legnagyobb emberkegyelűek folytattak széles körű gyűjtőtevékenységet, sokféle régiségből összeálló monumentális kollektívákat hozva létre. Pálffy gyűjteményében szintén rengeteg műfaj volt fellelhető; a főként itáliai és németalföldi mesterek festményei mellett fontos szerepet kaptak nála az iparművészet remekei. Épp ekkorra tehető az iparművészet fogalmának kialakulása, nem véletlen, hogy könyvei sorában megtalálható volt az iparművészettel is behatóan foglalkozó Gottfried Semper kétkötetes műve, a *Der Stil*¹⁰ is.

10

1878–79, München

Pálffy gyűjteményének tárgyai, a porcelán- és ezüstkamrák kincseit kivéve, minden esetben enteriőrök részét képezték. Feltételezhető, hogy ismerte a kor kitűnő múzeumszervező elméje, Wilhelm von Bode felfogását, aki a múzeumokban hangsúlyos szerepet szánt a berendezett enteriőröknek, s talán Pálffy ettől megihletve alakította ki váraiban, kastélyaiban az időrendben egymást követő szobaberendezéseket – ehhez különös tehetséggel bírt. Minthogy a rendelkezésére álló vagyon miatt elképzeléseinek anyagi szempontok nem szabtak határt, a legkitűnőbb alkotásokat sikerült megszereznie, s ezáltal tökélyre tudta fejleszteni már-már szcenikai jegyeket mutató berendezőművészetét, melyet átgondolt térkomponálás és finom esztétizmus jellemzett. Várainak, kastélyainak, palotáinak más-más „képet” adott, más-más szerepet szánt: kronológiai rendben, egy-egy korszakot, stílust akart megjeleníteni a művészettörténeti áttekintés egyetemes, muzeális igényével. Épületeit összefüggő stílusban, nem pedig termenként rendezte be. Tereinek nagyvonalú, változatos eleganciáját, művészi harmóniáját Ferdinand de Rothschild enteriőrjeinek összehatásával lehetne rokonítani. Mindez és a francia orientáció

Ebédlő a pozsonyi palotában, archív fotó

© Iparművészeti Múzeum Adattár

felidézhetné akár a fent már említett Waddesdon Manort, amelyről 1897-ben képes album is megjelent, vagy a 18. századi francia iparművészet kiemelkedő gyűjteményeként ma is látogatható londoni Wallace Collectiont, amely 1900-ban, még Pálffy életében nyitotta meg kapuit nyilvános múzeumként.

Pálffy működésének léptékére jellemző, hogy nála bajmóci és bazini várkastélyában a 16–17. század művészete elevenedett meg, pozsonyi palotájában elsősorban a „Lajosok” (XIV., XV., XVI. Lajos) korabeli ízlés tükröződött, a 18. század eleji királyfai kastély enteriőrjeiben pedig a Mária Terézia-korszak diadalmaskodott, átvezetve a „nézőt” a klasszicizmusba, míg a bécsi Pálffy-palotában a 19. század eleji empire uralkodott. Budapesten a 19. század első felének kultúrája jelent meg visszafogott, polgári szellemben.

Fő műve Bajmóc¹¹ átalakítása volt, melyhez 60 évesen fogott hozzá. A várat 1889-től Hubert József építette át neogótikus stílusban, a gróf határozott útmutatásai alapján, az utazásai során megismert késő gótikus francia kastélyok mintájára. Pálffy újraélte és újratemtette az Angliában is oly népszerű, Sir Walter Scott inspirálta kései középkort.¹²

11

Bojnice, Szlovákia

12

Ebben szellemi rokona volt például annak a Johann Nepomuk Wilczek grófnak, akit elsősorban a középkor emlékei vonzottak, és Bécshez közeli kreuzensteini várat román és gótikus elemekkel keverten építtette újjá ún. romantikus stílusban 1874 és 1907 között.

Kincstári vagy aranyterem a bajmóci várkastélyban, archív fotó

© Iparművészeti Múzeum Adattár

Bajmóc várának építménye egyszerre tükröz hierarchiát, megközelíthetlenséget és történeti látásmódot. Noha az épület a középkort, a berendezés számos elemében már a Pálffyok felemelkedésének időszakát, a 16–17. századot idézi. A családi fegyvergyűjtemény, úgy is, mint a régi várkastélyok elengedhetetlen tartozéka, a lépcsőházban kapott helyet. Az ősgaléria hagyományát a kiválasztott családtagok portréi idézik fel az úgynevezett arcképes teremben, fő helyen a birtokszerző Pálffy Pál nádorral és feleségével, gr. Khuen Mária Franciskával, valamint a püspöki rangot elért Pálffy Tamással. A teljesség igényével János gróf önmagát is belehelyezte az általa kialakított történelmi tablóba: az arcképes teremben saját portréi is ott voltak. A számadói szobának is használt kincstári vagy aranyterem plafonja a velencei Accademia első termének gazdag aranyozással díszített mennyezetének mintájára készült, ennek közepén szintén megörökíttette saját magát.

13

Barbora Trebichalská: *Romantischer Umbau des Schlosses Bojnice / Weinitz vom Grafen Johann Pálffy*. Masterarbeit, Universität Wien, 2016. Publikálatlan levéltári dokumentumok alapján követi a bajmóci vár átépítését.

14

Pezinok, Szlovákia

15

Král'ová pri Senci, Szlovákia

A dolgozószobát a 19. századra jellemző orientalizmus jegyében alakították ki – ma is meglévő, régebben töröknek vélt, a kutatás jelenlegi álláspontja szerint azonban damaszkszuszinak tartott falburkolata I. (Obrenović) Milán szerb király hagyatékából származik.

Pálffy archaizmusára vall, hogy villanyvilágítás nem volt a kastélyban (azért 1905 után már kiépítették a vízvezetékét).¹³ A várhoz kripta is tartozik, aminek fontosságát az adja, hogy János gróf ezt választotta örök nyughelyéül. Kivételes szerencse, hogy vörösmárvány szarkofágja ma is itt látható.

Bajmóchoz stílustörténeti szempontból és a berendezési tárgyak időrendje szerint is közvetlenül kapcsolódik Bazin¹⁴, ahová döntő mértékben szintén 16–17. századi tárgyak kerültek, de Bazin mind építészeti megoldásában, mind a berendezés megkomponálásában, a tárgyak kvalitásában elmaradt Bajmóctól. Viszont lehetőséget nyújtott az elvonulásra, befelé fordulásra, valamint a régi, családi iratok rendezésére, minthogy a levéltár jó része is ide került.

Pozsonyban, az ottani palota egymásból nyíló teremsorában legfőképp XIV., XV. és XVI. Lajos korabeli francia bútorok és tárgyak kaptak helyet. Minthogy itt az adott építészeti elemek is a berendezés szerves részeivé váltak, rendkívül eredeti és hangulatos műtárgyegyüttesek jöhettek létre. A kis- és nagyszalonba a társasági élet hagyományos kellékei kerültek, különféle kisbútorok és változatos ülőbútorok, ám Pálffy egyedi műtárgy-kompozíciókat is konstruált. A nagyszalon aszimmetrikus kialakítású volt, viszont egy-egy kiemelt felületen, asztalon vagy kandallópárkányon szimmetrikus rendben sorakoztak a tárgyak. Francesco Francia Madonna képe alatt, a kis könyves asztalkán gyertyatartók, porcelánfüstölő és kristály díszedények voltak láthatók. Az ebédlő meghatározó eleme pedig a barokk hatást keltő, két, csavart márványoszlop volt. A falakon itáliai festmények, főként Madonna képek függtek, és az itt lévő Boulle-technikával készült bútorok pompázatos hatást nyújtottak csillogó fém- és teknőberakásaikkal, mélytűzű színeikkel. A könyvtár – a többi helyiségtől eltérően – boltozott volt.

A királyfai¹⁵ barokk kastélyban Mária Terézia, vagyis a Pálffy család megerősödésének kora és ezzel a feudális idők pompája elevenedett meg. Mária Terézia gyakran kirándult udvartartásával együtt a mind Bécshez, mind Pozsonyhoz közeli Királyfára. Jelképesnek tekinthető, hogy a királyfai ág megalapítója, Pálffy János nádor építtette a kastélyt, majd a nemzetség utolsó képviselője, a hasonló nevű gróf a fénykort megidézve, a család emlékezetét megőrizve teremtette újra annak belső terét. Királyfa áttekintést nyújtott a 18. század művészetéről, a barokktól kezdve a rokokón át a klasszicista törekvésekig. Fantasztikus bőségben voltak itt a tárgyak, európaiak és keletiek egyaránt, elsősorban francia bútorok, különféle dísz- és használati tárgyak: órák, porcelánok, lakktárgyak, szobrok. Az egymásba nyíló termek sora és a több szárnyat egybefogó folyosó összefüggő kiállítási térként funkcionált. A falat borító selyemkárpicoknak, bútortextileknek meghatározó szerepük volt: az egyes szalonok – mint sok más kastélyban – elnevezésüket a kárpitok színéről kapták. A zöld szalont Mária Terézia korabeli bútorokkal rendezték be, a vörös vagy kínai szalon legfőbb ékességei a keleti műtárgyak voltak. A tükörszalomban illuzionisztikus hatást keltettek az egész falat betöltő tükrök – talán Versailles emléket megidézendő. A klasszicizmus stílusát a pompeji terem képviselte, amely antikizáló jellegű falfestményeiről kapta nevét, s főként XVI. Lajos kori bútorok voltak benne¹⁶.

A Burghoz közeli, bécsi Pálffy-palota¹⁷ épülete fogadások, bálók színtere volt. A reprezentatív funkcióhoz méltó volt a helyiségek építészeti kialakítása és fejlődési berendezése. Főként I. Napóleon korának stílusa, az empire volt itt meghatározó, impozáns bútorok, aranyozott bronz falikarok, gyertyatartók, jelzett, szobordíszű kandallóórák sokaságával.

Pálffy pesti palotája¹⁸, amely romantikus átépítése előtt eredetileg Pollack Mihály tervei szerint épült, a helynek megfelelően jóval szerényebb volt, belső kialakítása a 19. század első felének stílusát idézte. Bár az itteni tárgyokról fotók nem, csak leírások maradtak fenn, ezek alapján egy díszváza-pár analógiáit az Iparművészeti Múzeumban lelhetjük fel.¹⁹

Pálffy újraélte és újrateremtette az Angliában is oly népszerű, Sir Walter Scott inspirálta kései középkort.

Id. Lucas Cranach: *Szoportáló Madonna*, festmény a bazini várkastélyból, 1512 k., olaj, hársfa, 81,6 x 54 cm, Szépművészeti Múzeum © Szépművészeti Múzeum 2019

16

Az egykori enteriőröket belsőépítészeti szemszögből elemzi Somlai Tibor *Volt és nincs. Nagypolgári és arisztokrata enteriőrök 1900–1945* című könyvében.

Budapest, 2012, 176–179. o.

17

Wallner Strasse 6.

18

Kossuth Lajos utca 3.

19

Az Iparművészeti Múzeumban két pár hasonló díszváza (urna) lelhető fel, leltári számuk: 54.404.1-2., illetve 67.173.1-2. Leírásuk: Iparművészeti Múzeum Adattár KLT 3239/71.

Leonardo műhelye: *Mária Jézussal és a kis Keresztelő Szent Jánossal*, festmény a pozsonyi palotából, olaj, hársfa, 113,5 x 76,5 cm, Szépművészeti Múzeum
© Szépművészeti Múzeum 2019

G. A. Boltraffio: *Mária gyermekével, Keresztelő Szent Jánossal, Szent Sebestyénnel és Bassiano da Ponte donátorral*, Lodi Madonna a pozsonyi palotából, 1508 k., tempera, fa, 196 x 147,5 cm, Szépművészeti Múzeum
© Szépművészeti Múzeum 2019

Alig követhetően magyar magángyűjteményekbe is kerültek darabok, nagyobb részük azonban szétszóródott a világban.

20

Richard Kola: *Rückblick ins Gestrige.*

Wien – Leipzig – München, 1922, 289–291. o.

21

Silber, Mobiliar, Bronzen etc. aus dem Nachlass

János Graf Pálffy, Dosensammlung des Herrn A. v. M. ...:

Versteigerung durch Pollak & Winternitz und Glückselig

& Wärndorfer ; Mai 1924 ; [Versteigerung am Montag

den 26. Mai und Dienstag, den 27. Mai] — Wien, 1924.

János gróf 1907-ben kelt végrendelete értelmében pozsonyi, budapesti, bécsi palotájából és bazini várkastélyából százhetvennyolc, főként itáliai és németalföldi festményt adományozott a Magyar Nemzeti Múzeumnak (a végrendelet megfogalmazása szerint a Magyar Országos Múzeum Képtárának), amit örökletként a Szépművészeti Múzeumban helyeztek el, így ez lett az intézmény második legjelentősebb gyarapodása az Esterházy Képtár után. A végrendelet VIII. pontja kikötötte, hogy a királyfai és bajmóci várkastélyban, illetve a pozsonyi és bécsi palotában lévő műkincseket a helyszínen múzeumszerű megtekintésre alkalmas módon helyezték el.

Pálffy gróf a fenntartásra – a magyar jogrendben egyedülálló módon – négy hitbizomány mellett egy proseniorátusi hitbizományt alapított, melynek lényege

az volt, hogy vagyona a család mindenkori másod-legidősebb tagjának kezelésébe kerüljön. Mindez személyes indítatásból fakadt, hiszen ő is prosenior volt – a család legidősebb tagja, a senior egyébként a Pálffyak 17. században létrehozott hitbizományát kezelte.

A végrendeletet azonban a jogszerű (és reménybeli) örökösök, János gróf Gabriella nevű testvére (csíkszentkirályi és krasznahorkai gr. Andrassy Manó felesége) és gyermekei megtámadták. A prosenioratus jogi újszerűsége és a szóban forgó vagyon hihetetlen értéke is hozzájárult ahhoz, hogy a per elhúzódt.

1918 végén az Iparművészeti Múzeum igazgatója, Végh Gyula az örökségben leginkább érdekelt gr. Andrassy Gézával, János gróf unokaöccsével egyetértve javaslatot tett a kultuszminiszternek, hogy noha a felvidéki műkincsek sorsáról még folytak a tárgyalások, menekítsék ki és helyezték biztonságba azokat. A vagyonrészt azonban már nem lehetett megmenteni, a cseh és szlovák csapatok közben elfoglalták a Felvidéket.

A műgyűjtemény sorsa az 1920-as években dőlt el, a történelmi körülmények miatt sajátos módon. A bécsi palotát kincseivel együtt megvette az örökösöktől a Kola bankház²⁰. Az 1921-ben nagy érdeklődéssel kísért aukción a berendezés kilencvenkétmillió koronáért kelt el. A művek részben Bécsben maradtak – ennek köszönhetően ma kiemelkedő empire bútorok, órák, díszedények, kandeláberok találhatóak a bécsi Iparművészeti Múzeumban. Alig követhetően magyar magángyűjteményekbe is kerültek darabok, nagyobb részük azonban szétszóródott a világban.

A felvidéki tárgyak eredeti helyükről kiszakítva 1924-ben bécsi aukciósházak árverésére²¹, majd a Kelet-Szlovákiai Múzeum több helyütt szervezett árveréseire kerültek²², ahol sorozatban bocsátották kalapács alá a magyar magántulajdonú műkincseket.

A gróf egykori gyűjteményeinek helyszínei közül egyedül Bajmóc maradt meg múzeumként, s bár innen is kerültek tárgyak aukciókra, a historizáló enteriőrök megmaradt része ma is látogatható, és illúziókeltően érzékelteti az egykori gazdagságot. A királyfai kastélyt a második világháborúban lerombolták, csupán a kápolna maradt meg; a bazini várkastélyban borkombinát működik; a pozsonyi Pálffy-palota – az eredeti tárgyak nélkül ugyan, de – kulturális célokat szolgál.

Kerültek Pálffy-festmények – Pierre Mignard, Hyacinthe Rigaud portréi – a prágai, valamint a pozsonyi képtárakba és a szlovák nemzeti múzeumokba (Pozsonyban és Vöröskőn), meissenai és bécsi porcelánok a prágai iparművészeti múzeumba és többféle régiség (itáliai bronzszobrok, holicai fajanszok, porcelánok, asztali órák) ugyancsak a pozsonyi nemzeti múzeumba. Bazinból egy intarziás díszítésű német-alföldi emeletes szekrényt a pozsonyi várba szállítottak.

A Paul Getty Museum gyűjteményének első rangú darabja lett egy XIV. Lajos korabeli óra Királyfáról és egy Louis XVI. stílusú íróasztal a bécsi palotából. A New York-i Metropolitan Museumban két festményt őriznek Bergognone-tól és műhelyétől, melyek a bajmóci várból származnak.²³ Krakkóban a Wavel kiállításán első osztályú 17. századi augsburgi ezüstök képviselik a család egykori fényét és gazdagságát.²⁴

A győri Rómer Flóris Múzeumban található János gróf fiatalkori, 1854-ben készült portréja Borsos Józseftől. A festő érzékletesen örökítette meg az ifjú főúr kifinomult vonásait, mint ahogy a bécsi Belvedereben lévő Karl von Piloty-festmény is.²⁵ Utóbbin uralkodói pózban, fekete ruhában, nagy fekete kutyával, elegánsan jelenik meg a nyúlánk, különleges személyiségű, az illúziók világába menekülő, saját világot és műgyűjteményt teremtő, szomorú szemű grand-seigneur.

22

Kunstsammlungen des Grafen János Pálffy. Aus den Schlössern Králova (Königshaiden), Pezinok (Bösing) und dem Palais in Bratislava (Pressburg) VIII. Auktion des Ostslowakischen Museums, Bad Pystyan, 1924; Collection du Comte Pálffy II. Aus den Schlössern Králova (Königshaiden), Pezinok (Bösing), Bojnice (Bajmóc) und dem Palais in Bratislava (Pressburg) X. Aukce Východosloveského Musea. X. Auktion des Ostslowakischen Museums. Prag, 1924; XIV. Aukce Východosloveského Musea. XIV. Auktion des Ostslowakischen Museums. Košice, 1925.

23

Bergognone: *Mária mennybevitel*, The Metropolitan Museum of Art, New York, Fletcher Fund, 1926 (27.39.1); Bergognone műhelye: *Tizenkét apostol*, The Metropolitan Museum of Art, New York, Fletcher Fund, 1926 (27.39.2–13). Lásd: Bajmóci vár, lépcső előcsarnoka, Iparművészeti Múzeum Adattár FLT 25896. A két kép korábban Festetics Sámuel kollekcijában volt.

24

Dísztlál: Augsburg, Elias I. Drentwett, 1617, eredeti leírása: IM Adattár KLT 3251/18, elárverezve: Silber, Mobiliar, Bronzen etc. aus dem Nachlass János Graf Pálffy. II. Teil. Wien, 1924. 123. sz.; jelenleg: Krakkó Wavel, ltsz: 1374 (3970). Oriás fedelese kannaa, Augsburg, HB monogram, 1630–40, eredeti leírása: IM Adattár KLT 3251/19, elárverezve: Silber, Mobiliar, Bronzen etc. aus dem Nachlass János Graf Pálffy. II. Teil. Wien, 1924. 20. sz.; jelenleg: Krakkó Wavel, ltsz: 5728 (5267)

25

251,5 x 171 cm

Karl Theodor von Piloty: *Gróf Pálffy János*, olaj, vászon, 251,5 x 171 cm

© Belvedere Museum Wien, Bécs